
**WIJ
ZIJN SOEPEL
IN DIE DINGEN**



Mercator
VERZEKERINGEN

ALGEMENE VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ N.V.
DESGUINLEI 100, 2018 ANTWERPEN - TEL. (03) 237 16 80

**DE EENPERSOONS-
VENNOOTSCHAP EN DE
ECHTPAARVENNOOTSCHAP**
Geen stromannen meer,
maar ook geen stroman-vennootschap

Henri SWENNEN

Henri Swennen promoveerde in 1972 aan de KU Leuven tot doctor in de rechtsgeleerdheid en is sindsdien hoogleraar handelsrecht en economisch recht in het departement Rechten van de Universiteit Antwerpen (UIA).

Samenvatting

Zoals eerder aangekondigd (deze jaargang, blz. 439) wil de redactie aandacht besteden aan de eenpersoonsvennootschap. Na het artikel over «De eenpersoonsonderneming met beperkte aansprakelijkheid. Standpunt van de bankier» (J. Caeymaex) volgt thans een korte commentaar op de wetgeving.

In deze bijdrage vindt men een eerste commentaar, niet alleen op de Wet Eenpersoonsvennootschap, maar ook op de Wet van 1 april 1987, die het mogelijk maakt dat gehuwden – welk ook het huwelijksvermogensstelsel is – ieder eigen rechten verkrijgen in vennootschappen.

I. EENPERSOONSVENNOOTSCHAP

In het begin van de zomer keurden de Kamers het wetsontwerp betreffende de eenpersoonsvennootschap goed ⁽¹⁾. Daarmee wordt niet in het algemeen een einde gesteld aan de kleine leugen van de tweede oprichter van een N.V. of een B.V.B.A. Wel wordt binnen de beperking van het regeerakkoord, aan ondernemers, K.M.O.'s, de mogelijkheid gegeven om tussen hun persoonlijk (lot en) vermogen en dat van «hun» zaak een beschot te zetten door de zaak onder te brengen in een eenhoofdige B.V.B.A., een B.V.B.A. waarvan de ondernemer de enige oprichter is of de enige «vennoot».

Het («persoonlijk») vermogen dat niet werd bestemd voor de zaak, blijft zo beschermt tegen aanspraken van schuldeisers van de zaak (tenzij anders overeengekomen met de schuldeiser: bijv. door op het persoonlijk vermogen gegeven garantie vanwege de ondernemer). Ondergebracht in de vennootschap is de zaak, op haar beurt, beschermt tegen aanspraken, stuurloosheid en verdeling die anders het gevolg zouden zijn van overlijden, van echtscheiding of (ander) onfortuin op privé-gebied van de ondernemer; niet de onderneming zelf, maar slechts de aandelen van de vennootschap worden dan het voorwerp van aanspraak, betwisting of verdeling. Ondernemerschap in kleine en middelgrote («eenmans-»)ondernemingen wordt daarmee vergemakkelijkt.

De regeling van de wet kan als volgt worden samengevat:

- 1) alleen een natuurlijk persoon (een mens) kan enige oprichter zijn en enige vennoot blijven van een vennootschap;
- 2) de enige vennootschapsvorm waarin dit kan, is de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (B.V.B.A.);
- 3) één natuurlijk persoon kan slechts van één eenpersoons-B.V.B.A. de oprichter zijn of de enige vennoot blijven (dit laatste: behoudens «erfenis»);
- 4) voor de werking van de eenpersoons-B.V.B.A. worden (moeten) verder, zij het mutatis mutandis, alle gewone regelen van de vennootschapswet toegepast.

In de Duitse Bondsrepubliek is een vergelijkbare regeling ingevoerd in 1980 ⁽²⁾. Frankrijk volgde in 1985 ⁽³⁾. De Belgische wet is voor het grootste gedeelte van de Franse overgeschreven.

(1) Wet van 14 juli 1987, B.S., 30 juli.

(2) De verwijzing naar de nieuwe wetsartikelen vindt men in: MEYER-LANDRUT, MUELLER, NIEHUS, *GmbH-Gesetz*, Berlijn, De Gruyter, 1987, onder par. 1, nr. 18 e.v.

(3) L. nr. 85-697 van 11 juli 1985 «relative à l'entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée et à l'exploitation agricole à responsabilité limitée», *J.C.P.*, 1985, III, 57435; zie: HUGOT, J. en RICHARD, J., *Les sociétés unipersonnelles*, Paris, Litec, 1985; PAILLUSSEAU, J., *L'E.U.R.L. ou des intérêts pratiques et des conséquences théoriques de la société unipersonnelle*, *J.C.P.*, ed. com., 1986, II, 14684.

Ook in de Bondsrepubliek en in Frankrijk is slechts de met de B.V.B.A. overeenkomende besloten vennootschap (GmbH, resp. S.A.R.L.) voor eenhoofdige oprichting opengesteld. Maar in beide landen is eenhoofdige oprichting van de vennootschap ook mogelijk door een andere vennootschap. De beperking van één eenpersoonsvennootschap per (natuurlijk) persoon (zie hierboven: samenvatt. nr. 3) komt in de Franse wet voor ⁽⁴⁾. In de Duitse wet zijn bijkomende waarborgen, in het belang van derden, geëist wanneer een vennootschap eenhoofdig wordt opgericht: zo moet de enige oprichter zekerheid stellen voor het volstorten van het kapitaal wanneer dat kapitaal bij de oprichting niet volledig is gestort. In Nederland is in de zgn. «derde misbruikwet» (1986) de eenhoofdige oprichting van zowel de N.V. als de B.V. gelegaliseerd ⁽⁵⁾. In Groot-Brittannië is de eenhoofdige vennootschap sinds het einde van de negentiende eeuw aanvaard.

II. «ECHTPAARVENNOOTSCHAP»

Vooraleer nader in te gaan op de regeling van de eenpersoonsvennootschap, moet een andere belangrijke wetswijziging worden toegelicht. Ze wordt hier als «echtpaarvennootschap» aangeduid, maar heeft betrekking op vele situaties waarin echtgenoten in een vennootschap deelnemen.

De onderneming waarvoor de B.V.B.A. als eenpersoonsvennootschap toegankelijk is gemaakt, is vaak een familiebedrijf. Vennootschappelijke organisatie leverde dan problemen op wanneer het kapitaal vanuit het gemeenschappelijk vermogen van echtgenoten was ingebracht of later vergroot.

In het «wettelijk stelsel» van het huwelijksvermogensrecht (d.i. bij gebreke van andersluidende overeenkomst) wordt het gemeenschappelijk vermogen, kort gezegd, gevormd door alle inkomsten en schulden vanaf het huwelijk, met uitzondering van wat uit schenking of nalatenschap aan één van de echtgenoten toevalt. Dit vermogen wordt in de regel bestuurd door ieder van beide echtgenoten; over en weer dienen ze de

(4) Versterkt: een eenpersoonsvennootschap kan niet de enige oprichter zijn van een andere eenpersoonsvennootschap.

(5) Eenhoofdig geworden B.V.'s worden al langer (1958) geldig geacht door de jurisprudentie.

Over de Nederlandse wetgeving: VAN DER HEYDEN-VAN DER GRINTEN, *Handboek voor de naamloze en de besloten vennootschap, Supplement* (bij de ed. 1984), Zwolle, Tjeenk Willink, 1986; TIMMERMAN, J., *De éénmans-B.V., N.V.*, 1986, 60.

bestuurshandelingen van de andere te eerbiedigen («concurrentieel bestuur», art. 1416 B.W.). Oefent een echtgenoot een beroep uit, dan heeft uitsluitend deze echtgenoot de bestuursbevoegdheid m.b.t. dat deel van het gemeenschappelijk vermogen dat in het kader van het beroep wordt aangewend («exclusief bestuur» over «beroepsgoederen», artt. 217 en 1417 B.W.).

In deze regeling staan aandelen die in het kader van een beroep zijn genomen, met gemeenschappelijk geld of goed, onder het exclusief bestuur van de echtgenoot die het beroep uitoefent, en zulks zolang dit beroep wordt uitgeoefend. Andere, «gewone», gemeenschappelijke aandelen en aandelen die niet langer als «beroepsgoederen» kunnen worden aangemerkt, staan onder het bestuur van beide echtgenoten.

Uit deze regeling van vermogen en bestuur werd afgeleid dat echtgenoten die «samen» aandelen zouden nemen met gemeenschappelijk vermogen, slechts voor één vennoot telden wanneer die aandelen «gewone» gemeenschappelijke aandelen waren en dat de echtgenoten voorts ook slechts voor één vennoot telden wanneer (slechts) één van beide, samen optredende, echtgenoten aandelen nam als beroepsgoederen en de echtgenoten samen voorts gewone gemeenschappelijke aandelen namen. In beide gevallen is één echtgenoot bevoegd om, vanuit het gemeenschappelijk vermogen inbrengend of betalend, alle aandelen te nemen; de andere is geen tweede vennoot maar slechts het «alter ego» van de (ene) vennoot-echtgenoot.

In zulke gevallen konden echtgenoten, alleen, geen vennootschap oprichten (nietige, want éénhoofdige, oprichting, art. 13 ter, 4° Venn. W.); hadden ze beiden hun beroep in de vennootschap, dan kon het wel, maar dan zou de vennootschap eenhoofdig worden wanneer één van beiden zijn beroepsactiviteit zou stopzetten (na één jaar wordt dan de enige vennoot als hoofdelijke borg met de vennootschap gehouden tot de schulden die sinds de eenhoofdigheid zijn ontstaan, art. 104bis en art. 140bis Venn. W.). Samen met anderen deelnemend in een vennootschap, was op de gemeenschappelijke aandelen de wettelijke stemkrachtbeperking van toepassing (art. 76 en art. 136 Venn. W.: max. één vijfde van alle stemmen of twee vijfden van de stemmen ter vergadering; de strengste regel geldt) (6).

(6) Een uitgebreide studie vindt men in WEYTS, L., *Vennootschappen met echtgenoten*, Antwerpen, Kluwer, 1980; zie recent ook: WEYTS, L., *Vennootschappen en patrimoniaal familierecht*, T.P.R., 1985, 261; DE PAGE, Ph., *Les parts et actions dans les sociétés et les régimes matrimoniaux*, *Rev. Not. belge*, 1986, 566, met verw.

De nu geboden mogelijkheid van eenpersoonsvennootschap zou niet alle problemen oplossen. Gebeurt de oprichting in het kader van een beroep, dan oefent de echtgenoot die het beroep uitoefent ook de aandeelhoudersbevoegdheid uit. Maar stopt de beroepsuitoefening of wordt de band tussen de vennootschap en de beroepsuitoefening verbroken, dan komen de gemeenschappelijke aandelen weer onder het concurrentieel bestuur van beide echtgenoten.

Door de wet van 1 april 1987 is een deel van de hier geschetste problemen van de baan geraakt (7).

Bij de bepaling van wat in het «wettelijk stelsel» eigen goederen en rechten zijn (art. 1401 B.W.) wordt toegevoegd: «(5°) de lidmaatschapsrechten verbonden aan gemeenschappelijke aandelen in vennootschappen waarin alle aandelen op naam zijn, indien die «(aandelen) toebedeeld zijn aan of ingeschreven zijn op naam van één echtgenoot alleen».

De wet maakt nu, veralgemeend voor «gemeenschappelijke» aandelen (8), het onderscheid tussen de vermogenswaarde van het aandeel, die aan de gemeenschap toekomt (in die zin kan men spreken van «gemeenschappelijke» aandelen), en de aandeelhoudersrechten, die niet in de gemeenschap vallen, maar eigen zijn als de aandelen op naam van één echtgenoot alleen zijn ingeschreven.

Inbreng doend bij de oprichting of later aandelen verwervend, met «gewoon» gemeenschappelijk geld of goed of met «beroepsgoederen», verworft de echtgenoot eigen aandeelhoudersrechten. Die rechten oefent hij ook verder alleen uit (niet als een exclusieve bestuursvorm van gemeenschappelijk vermogen, maar) omdat ze hem eigen zijn (art. 1925 B.W.). Het gaat dan vnl. om: stemrecht, recht op dividend, voorkeursrecht bij kapitaalverhoging, recht op een deel in het liquidatiesaldo, voorts alle

(7) W. 1 april 1987, B.S., 22 april. Het initiatief tot deze wetswijziging was van kamerlid Verhaegen (*Gedr. St.*, Kamer, 1980-1981, nr. 788-1) die daarmee gehoor gaf aan het voorstel van prof. mr. Weyts; zie: WEYTS, L., *Vennootschappen met echtgenoten* (gecit.), p. 423, nr. 3.

(8) Vroeger gebeurde zulks m.b.t. aandelen in besloten vennootschappen die voor het huwelijk waren verkregen, wanneer de aandeelhouder-echtgenoot ten gevolge van het huwelijk (voor de wetswijziging van 1976) het bestuursrecht zou hebben verloren. Zie hiervoor de verw. in *Gedr. St. Kamer*, 1980-1981, nr. 788-1. Thans wordt ook verdedigd dat de aandelen zelf, inclusief de vermogenswaarde, persoonlijk zijn wanneer het gaat om aandelen in vennootschappen waarvan de aard of de statuten overdracht van aandelen aan de andere echtgenoot verbieden: RAUCENT, L., *Les régimes matrimoniaux*, Louvain-La-Neuve, Cabay, 1986, nr. 76; zie echter: DUFFAUX, H., *Sociétés de personnes à responsabilité limitée*. Statut, sous le régime matrimonial légal, des parts sociales à titre onéreux, *Rev. Not. B.*, 1979, 224, p. 227.

andere lidmaatschapsrechten die door de wet en door de statuten worden verleend, en ook alle rechten die op grond van uitoefening van lidmaatschapsrechten worden gecreëerd (bijv. in aandeelhoudersovereenkomsten). Ook de verkoop van de aandelen zal uitsluitend kunnen gebeuren door de echtgenoot die de lidmaatschapsrechten heeft (lidmaatschapsrechten en vermogenswaarde kunnen dan niet worden gesplitst).

De wetswijziging bepaalt verder niets over de verbintenissen, de schulden. De gewone regelen toepassend, kan kort worden gezegd dat de schulden die de echtgenoot aangaat als oprichter en aandeelhouder in de regel gemeenschappelijk zijn (mede in het belang van de gemeenschappelijke vermogenswaarde der aandelen). De vennootschap en de andere schuldeisers kunnen die schulden verhalen op het gemeenschappelijk vermogen, op het persoonlijk vermogen van de vennoot en, behalve wanneer het aandeelhouderschap van de echtgenoot-vennoot in het kader van een beroep plaatsvindt, op het persoonlijk vermogen van de andere echtgenoot⁽⁹⁾.

Nu slechts de vermogenswaarde van de aandelen in het gemeenschappelijk vermogen valt, zal bij ontbinding van het stelsel (wijziging van stelsel, scheiding, overlijden) slechts die vermogenswaarde worden verdeeld. De aandelen worden dan toebedeeld aan de echtgenoot-vennoot; deze zal aan het gemeenschappelijk vermogen een vergoeding verschuldigd zijn, gelijk aan de waarde van de aandelen op de dag van de effectieve verdeling⁽¹⁰⁾.

Bij ontbinding van het stelsel door overlijden zal de overlevende echtgenoot erfrecht hebben op het vermogen van de vooroverledene en dus (tenzij erfrechtelijk op geldige wijze uitgesloten) op de aan de vooroverledene, na verdeling van het gemeenschappelijk vermogen, toebedeelde aandelen. Gaat het om aandelen waarop een blokkade-regeling van toepassing is die ook de overgang van rechten op een echtgenoot uitsluit⁽¹¹⁾, dan zal de overlevende echtgenoot in dit geval slechts rechten op de prijs van de aandelen hebben.

(9) Over schuld voortvloeiend uit fouten: art. 1407 en art. 1412 B.W.; zie i.v.m. oprichting: BOUCKAERT, F., Oprichtersaansprakelijkheid en huwelijksvermogensrecht, in: *Exequatur van vriendschap, Liber discipulorum et amicorum, E. Spanoghe*, Antwerpen, 1981, 3.

(10) Zie i.v.m. de vroegere oplossing over de splitsing van vermogenswaarde en lidmaatschapsrechten: DE PAGE, *art. cit.*, nr. 11; F. BOUCKAERT, in *Tijdschr. Not.*, 1987, 142, p. 144 meent dat de aandelen moeten worden verdeeld. Hij gaat ervan uit dat het nieuwe art. 1401, 5° B.W. «eigenlijk», maar tegen de zin in van de wet, een bestuursregeling is die tijdens het huwelijksstelsel geldt.

(11) Bijv. artt. 126-128 Venn. W., ook bij blokkade-regelingen in een N.V.

De regeling geldt, zoals aangestipt, voor aandelen in vennootschappen waarin alle aandelen op naam zijn. Dat laatste is krachtens de wet het geval in de B.V.B.A. In de N.V. wordt statutair bepaald of de aandelen aan toonder zijn of op naam (en of ze – in dit laatste geval – op verzoek van individuele aandeelhouders kunnen worden omgezet in aandelen aan toonder: art. 42 Venn. W.)⁽¹²⁾.

De beperking van de regeling tot deze aandelen lijkt, in het voorstel dat tot deze wet leidde, te zijn ingegeven door voorzichtigheid en behoedzaam letten op de haalbaarheid⁽¹³⁾.

De nieuwe wettelijke regeling kan, ondanks deze voorzichtigheid, tot verrassingen leiden. De wet voorziet immers niet in een overgangsregeling. Vanaf de tweede mei 1987 is zij van toepassing op alle situaties die voor haar inwerkingtreding bestonden en nog voortduren⁽¹⁴⁾.

Vroeger genomen of overgenomen aandelen, in de bedoelde vennootschappen, zijn nu, wat de lidmaatschapsrechten betreft, eigen, met alle geschetste gevolgen. Dat stelt vnl. problemen in die gevallen waarin echtgenoten, omdat zij toch maar voor één vennoot telden (bijv. stemkrachtbeperking), de aandelen op naam van één van hen of erg asymmetrisch hadden laten inschrijven. «Herverdeling» van de lidmaatschapsrechten, die nu eigen zijn, gaat moeilijk. Omdat koop-verkoop tussen echtgenoten verboden is, zal een «driehoekskoop» met tussengeschaalde derde nodig zijn, of een herziening van het huwelijksvermogensstelsel.

Van nu af aan kunnen echtgenoten in ieder geval samen een vennootschap oprichten. Werd voor de inwerkingtreding van de wet een vennootschap opgericht door echtgenoten in omstandigheden waarin zij slechts als één oprichter konden worden aangemerkt, dan is de zaak nu niet zonder meer geregulariseerd (er zijn nu wel twee vennoten maar geen twee oprichters). Blevén echtgenoten voor de inwerkingtreding van de wet alleen achter in een vennootschap en in omstandigheden waarin zij slechts voor één vennoot konden tellen, dan is de vennootschap nu niet langer eenhoofdig.

(12) Indien individuele omzetting in aandelen aan toonder statutair mogelijk is, moet m.i. ervan worden uitgegaan dat «niet alle aandelen op naam zijn» en dat de regeling van deze wet dus niet van toepassing is.

(13) Ook WEYTS zelf, *Vennootschappen met echtgenoten*, gecit., p. 382, vindt het Nederlandse huwelijksvermogensrecht beter. Daarin bestuurt ieder echtgenoot de goederen die van zijn kant in de gemeenschap vallen. Vennootschappen tussen echtgenoten zijn in Nederland in de regel mogelijk: KLAASSEN-EGGERS-LUYTEN, *Huwelijksgoederen- en erfrecht*, Zwolle, Tjeenk-Willink, 1984, p. 68-70; VAN DER HEYDEN-VAN DER GRINTEN, *Handboek ...* (nt. 4), 1984, nr. 146.

(14) Aldus, terecht wat de verw. betreft: F. BOUCKAERT, *art. cit.*, p. 145.

Gaat het om aandelen in andere vennootschappen dan die waarin alle aandelen op naam staan, dan is bij gelijktijdige deelneming van echtgenoten vanuit het gemeenschappelijk vermogen de (oude) eerder geschetste regeling van toepassing.

Inmiddels moge voor de verdere bespreking van de eenpersoonsvennootschap zoveel duidelijk zijn: dat gelijktijdige deelneming van alleen maar echtgenoten aan de oprichting van een vennootschap een alternatief kan zijn; en voorts: dat eenhoofdige oprichting van een eenpersoons-B.V.B.A. de echtgenoot-enige vennoot in ieder geval de zeggenschap over zijn aandelen laat (ook al werd inbreng gedaan vanuit het gemeenschapsvermogen en gaat het niet om een beroepsuitoefening).

III. DE EENPERSOONSVENNOOTSCHAP: NADER BEKEKEN

Zoals in de samenvatting aangeduid, zijn er twee vormen van eenhoofdigheid van vennootschappen: eenhoofdige oprichting en eenhoofdig worden (achterblijven). Voor de N.V. en de B.V.B.A., waartoe verder de algemene verwijzingen naar het vennootschapsrecht zijn beperkt, leidt het een en het ander tot het volgende.

Eenhoofdige oprichting leidt tot het uitspreken van de nietigheid van de vennootschap. Bij de rechterlijke uitspraak van deze nietigheid wordt de vennootschap ontbonden en wordt een vereffenaar aangesteld (artt. 13 ter - 13 quinquies Venn. W.). De eenhoofdig geworden vennootschap wordt niet van rechtswege ontbonden. Binnen het jaar moet de enige aandeelhouder een tweede vennoot vinden, anders wordt hij hoofdelijk borg voor de verbintenissen van de vennootschap die zijn ontstaan sinds de eenhoofdigheid en zulks tot een nieuwe vennoot is gevonden of de vennootschap is ontbonden (artt. 104 bis, 140 bis Venn. W.; publikatie van de ontbinding).

De wet op de eenpersoonsvennootschap regelt de ene en de andere situatie. Een B.V.B.A. kan eenhoofdig worden opgericht (art. 5 W. 1987, nieuw art. 116 Venn. W.) en, zonder de sanctie van het gehouden zijn van de enige vennoot, eenhoofdig worden (art. 12 W. 1987, nieuw art. 140 bis Venn. W.). In een eenhoofdig geworden N.V. hoeft de enige vennoot geen tweede te vinden, en ontloopt hij het zoëven genoemd gehouden zijn, als hij de N.V. omzet in een B.V.B.A. Het een en het ander geldt slechts als de enige vennoot een natuurlijk persoon (een mens) is en als het gaat om een B.V.B.A.

De eerste, in de samenvatting genoemde, regel van de eenpersoonsvennootschap luidt immers: alleen een natuurlijk persoon kan een eenpersoonsvennootschap oprichten, met de daaraan verbonden vermogensaf-scheiding van de B.V.B.A.-vorm (artt. 2 en 3 W. 1987, nieuwe artt. 1832 B.W. en 116 Venn. W.).

De door één rechtspersoon (één vennootschap) opgerichte B.V.B.A. is evenwel niet nietig. Zolang de enige (oprichter-)vennoot een rechtspersoon is, is deze laatste persoonlijk gehouden voor alle verbintenissen van de B.V.B.A. (art. 7 w. 1987, nieuw art. 123, 8° Venn. W.)⁽¹⁵⁾. Het hangt er dan maar van af wat die verbintenissen van de vennootschap (zullen) zijn en wat de redenen waren om alvast met één rechtspersoon te starten, of zulks wordt gedaan.

Die eerste regel, en de sanctie op de eenhoofdige oprichting van een B.V.B.A. door een andere vennootschap, kan best samen worden gelezen met de derde genoemde regel: één natuurlijk persoon kan slechts één eenhoofdige B.V.B.A. oprichten of er enige aandeelhouder van blijven (art. 8 W. 1987, nieuw art. 123 bis Venn. W.). Ook hier is de sanctie dat de ene natuurlijke persoon hoofdelijk (als borg) met de vennootschap gehouden is voor de schulden van alle eenpersoons-B.V.B.A.'s die hij nadien zou oprichten of waarvan hij enige vennoot zou worden (in dit laatste geval: tot een tweede vennoot is gevonden of de vennootschap is ontbonden). Slechts domoren zullen zelf een tweede eenpersoons-B.V.B.A. oprichten. Eén eenpersoons-B.V.B.A. kan immers een tweede oprichten, zij het met de sanctie dat de eerste B.V.B.A. met haar vermogen, dat echter gescheiden is van dat van haar vennoot, instaat voor de verbintenissen van de tweede⁽¹⁶⁾. Overigens kan tussen een eenpersoons-B.V.B.A. en haar enige oprichter zonder meer een andere vennootschap (N.V. of B.V.B.A.) worden opgericht. Dat laatste kan ook tussen een B.V.B.A. van één echtgenoot en de andere echtgenoot; het kan ook tussen B.V.B.A.'s van beide echtgenoten.

Op de regel van één eenpersoons-B.V.B.A. per persoon is voorts een uitzondering: van een andere (van meerdere andere B.V.B.A.'s) kan hij de enige vennoot blijven wanneer de aandelen wegens overlijden aan hem overgaan (art. 8 W. 1987, nieuw art. 123 bis; uit de wetsformulering volgt dat het moet gaan om aandelen van een bestaande B.V.B.A.;

(15) Zie: *Gedr. St. Senaat*, 1985-86, nr. 359-2, p. 12.

(16) In Frankrijk is de sanctie hierop, zoals op het oprichten van een tweede eenpersoons-B.V.B.A. de ontbinding die kan worden uitgesproken door de rechter; zie art. 3, nr. 83-697 van 11 juli 1985, nieuw art. 36 Venn. W. Regularisatie vóór de rechterlijke uitspraak en nadien door de rechter toegestaan, is echter mogelijk.

vererving van alle aandelen van een N.V. en deze N.V. omzetten in een eenpersoons-B.V.B.A. als men reeds een eenpersoons-B.V.B.A. heeft, valt niet onder deze uitzondering).

Zoals al aangeduid, is de enige vennootschapsvorm die voor de eenpersoonsvennootschap openstaat de B.V.B.A. Men kent dit vennootschaps-type: met één of meerdere, en in dit laatste geval: al dan niet collegiaal optredende, zaakvoerder(s); met aandelen die op naam zijn en waarop een blokkade-regeling van toepassing is (toestemming van de overige vennoten voor de overdracht van aandelen: artt. 126-128 Venn. W.).

Op die laatste regeling wijzend, de blokkade op de aandelen, mag het belang worden onderstreept van de zaak die de enige vennoot dient te regelen: haar of zijn opvolging als vennoot. Bij overlijden van de enige vennoot geldt het volgende. De aandelen worden verkregen door de erfgenamen en legatarissen, ieder volgens zijn deel (art. 13 W. 1987, nieuw art. 140 ter Venn. W.). Wie het vruchtgebruik van de aandelen erft, oefent behoudens andersluidende statutaire regeling, de (alle) rechten van deze aandelen uit (art. 14 W. 1987, nieuw art. 140 quater Venn. W.); dat is de overlevende echtgenoot (art. 745 bis, par. 1 B.W.): de rechten komen in «de oude hand»⁽¹⁷⁾. Deze laatste regel lijkt te moeten worden geïnterpreteerd als een stemrechtsregeling tussen vruchtgebruiker en blote eigenaar en niet als een (ongerijmde) splitsing van lidmaatschapsrechten (voor de vruchtgebruiker) en vermogenswaarde (voor de blote eigenaar). De vruchtgebruiker die «de rechten verbonden aan de aandelen» uitoefent, zal deze aandelen niet alleen optredend, kunnen overdragen. Zoals gezegd kan statutair een andere regeling m.b.t. het uitoefenen van de aandeelhoudersrechten in geval van vruchtgebruik worden voorzien.

Men kan uit deze regeling leren dat het, waarschijnlijk in de meeste gevallen, nodig zal zijn een andere regeling te treffen: om statutair bijv. het stemrecht van de langstlevende echtgenoot-vruchtgebruiker uit te sluiten of bepaalde categorieën van personen uit te sluiten van aandeelhouderschap; om bij testament aandelen toe te wijzen aan bepaalde personen; of om bij leven een tweede vennoot (of meerdere vennoten) op te nemen die zich na overlijden van de eerste, krachtens een blokkade-regeling, kan (kunnen) verzetten tegen het intreden (met lidmaatschapsrechten) van minder gewenste aandeelhouders.

(17) M. PUELINCK-COENE, De grote promotie van de langstlevende echtgenote. Beschouwingen bij de integratie van de wet van 14 mei 1981 in het bestaande recht, *T.P.R.*, 1981, 593, p. 597.

Erfgenamen die geen vennoot kunnen worden omdat zij, als categorie, statutair (door een blokkade-regeling) niet als vennoot zijn toegelaten, hebben recht op de waarde van de overgegangene aandelen (art. 9 W. 1987, nieuw art. 128 eerste lid Venn. W.)⁽¹⁸⁾.

Ten slotte is er de vierde genoemde regel. De eenpersoonsvennootschap telt dan weliswaar slechts één vennoot, zij dient echter te functioneren als een echte vennootschap met eerbiediging van de afscheiding van haar vermogen van dat van haar enige vennoot en met eerbiediging van haar verdere eigen zelfstandigheid.

Twee speciale regelingen zijn in de wet voorzien. De enige vennoot oefent vanzelfsprekend de bevoegdheden uit van de algemene vergadering⁽¹⁹⁾. Voorts is er een regeling voor de strijdigheid van belangen wanneer de enige vennoot tevens enige zaakvoerder is en als dusdanig verrichtingen doet met de vennootschap. Voor rekening van de vennootschap hoeft dan geen lasthebber *ad hoc* op te treden. De zaakvoerder mag de verrichting doen, maar moet daarover een bijzonder verslag opmaken dat samen met de jaarrekening wordt neergelegd. Tegenover de vennootschap, vanzelfsprekend, en tegenover derden is hij gehouden tot de schade die voortvloeit uit onrechtmatig voor zichzelf van de vennootschap bekomen voordelen (art. 10 W. 1987, nieuw art. 133, par. 3 Venn. W.)⁽²⁰⁾.

Andere regelingen van de vennootschapswet: die tussenkomsten van een onafhankelijke deskundige (bedrijfsrevisor) voorzien die ten behoeve van derden informatieplicht opleggen (jaarrekening), en die in het belang van derden regelen stellen ter zake van kapitaalsbehoud, blijven onverkort van toepassing.

(18) De wet noemt ook legatarissen. Het is dus mogelijk dat de enige vennoot aandelen bij testament vermaakt aan personen die hij statutair als vennoot uitsluit. Op die wijze wordt de (latere) vermogenswaarde van de aandelen vermaakt.

(19) In een ongelukkige formulering, nl. «Hij kan die niet overdragen», bedoelt de wetgever te zeggen dat de enige vennoot zich niet kan laten vertegenwoordigen in de algemene vergadering. Zie: *Gedr. St. Sen.*, 1985-1986, nr. 359-2, p. 18 e.v. Dit laatste verbod is juridisch gezien onbegrijpelijk. Men kan slechts vermoeden dat het te maken heeft met de bezorgdheid van sommige parlementsleden om de eenpersoonsvennootschap zoveel mogelijk voor te behouden voor wie zich werkelijk met zijn zaak bemoeit (K.M.O.'s).

De formaliteiten van de beslissingen van de a.v.a. worden vervangen door een vermelding van die beslissingen in een ter zetel van de vennootschap gehouden register (art. 11 W. 1987, nieuw art. 135 bis Venn. W.).

(20) In de Bondsrepubliek is er een strengere regeling: MAYER-LANDRUT, MUELLER, NIEHUS, o.c., p. 13, nr. 22.

Met de beklemtoning van dit laatste, de belangen van derden, komt men tot de status questionis. Er zijn geen «stromannen» meer nodig (21). Echtgerototen kunnen altijd samen een vennootschap oprichten.

Een «verdachte» B.V.B.A. waarin alle aandelen – min één – op naam van de zaakvoerder zijn, hoeft niet meer.

Verdacht bleven zulke B.V.B.A.'s omdat bij moeilijkheden (faillissement) soms overijverig werd gespeurd naar elementen die erop zouden kunnen wijzen dat de eigen zelfstandigheid van de vennootschap niet was gerespecteerd en zij slechts als naamlener van haar «eigenaar» optrad. Deze laatste wordt in zulk geval gehouden geacht tot de schulden van de vennootschap (22).

De eenpersoonsvennootschap komt in klaarlichte dag. Maar meteen valt het ook aan te nemen dat streng zal worden toegekeken op het eerbiedigen van haar zelfstandigheid, op straffe van het genoemde gehouden zijn van de enige vennoot tot de schulden van de vennootschap. Het zal geen «stroman»-vennootschap mogen zijn. Het invoeren van de eenpersoonsvennootschap ware overigens (in België) niet denkbaar geweest zonder voorafgaandelijk doorvoeren van de genoemde regelen die in het belang van derden, voor alle vennootschappen, waarborgen tegen misbruik van vennootschapstechniek stellen.

En dat ziend, valt het spijtig te noemen dat de wetgever niet is doorgegaan en de eenpersoonsvennootschap in het algemeen heeft toegelaten. Slechts de B.V.B.A. openstellend voor slechts natuurlijke personen als enige oprichter, zijn Kamer en Senaat tewerk gegaan als ouders die (al) hun kinderen (ter wille van de gelijkheid: alle) enige maar niet echte zelfstandigheid laten. Men moet zich geen illusies maken. Bedoeld voor de K.M.O. zal de techniek van de eenpersoonsvennootschap gauw thuishoren in het pakket van adviezen aan andere ondernemers. En juist de kleine K.M.O.-ondernemers, de kruideniers bij wijze van spreken, zullen de eersten zijn die, slecht advies bekostigend, de fouten zullen maken tegen de zelfstandigheid van «hun» vennootschap: keukenla-winkella-operaties e.d. Breder de deur openzetten zou ook hebben gewezen op groter risico, en – hopelijk toch – hebben geleid tot voorzichtige advies (-vraging) in deze zaken.

augustus 1987

(21) De term wordt niet in de strikt juridische betekenis gehanteerd.

(22) H. BRAECKMANS, Toerekening van het faillissement aan de achterman (...), R.W., 1978-79, 850.



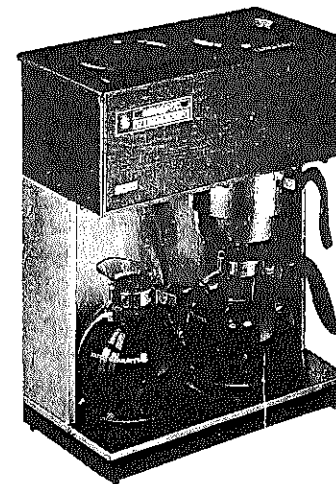
Koffiebranders sinds 1801

Office Coffee Service:
een speciale dienst van Miko.

Dit toestel volledig kosteloos bij U,
inclusief alle nazicht en onderhoud.

Wenst U meer inlichtingen over ons
totaal koffiepakket, telefoneer (014) 41 34 34
of schrijf een kaartje aan:

MIKO COFFEE SERVICE N.V.
Haachtsesteenweg 101 - 1910 Melsbroek



BELEGGEN:

KORT EN GOED

KAN OOK

U zoekt de hoogste
opbrengst voor uw geld.
Ook als u het maar even
- een paar weken of

maanden - opzij kan zetten. Een kortlopende rekening bij de ASLK biedt u bijzonder interessante interestvoeten. En uw geld ligt maar vast voor een korte periode. Van 15 dagen tot hooguit een jaar. Bovendien brengt uw kapitaal al rente op vanaf de eerste dag na inlage. Een belegging op korte termijn is een belegging voor mensen met zin voor zaken. Informeer gerust naar de meest recente interesttarieven bij uw ASLK-agentschap. Al was het maar om u ervan te overtuigen dat kort beleggen kan. En goed ook.

ASLK
we doen met je mee